

FŐVÁROSI KÖNYVTÁR

Központi városház

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK IRODALMA
16. SZÁM. 1912 FEBRUÁR

A NÉPMŰVELŐ TÁRSASÁG SZOCIÁLPOLITIKAI TANFOLYAMA

IV.

(1912 február 2-án és 5-én)

Szociális bérpolitika, előadja Vágó József.

AZ ELŐADÓ SZILLABUSA

A klasszikus nemzetgazdaságtan még meddőnek tart minden bérpolitikát, mert beralaptheoriája, majd később a munkabér vaséretörvényének nevezett teoriája szerint a munkafeltételek javítására irányuló minden törekvés meddő. A munka árú, amelynek ára a kereslet és a kínálat kialakulása szerint változik, de amelyet e természetes áralakító tényezőkön kívül más nem befolyásolhat. E teoriák tarthatatlansága, Thünen és mások tanításának terjedése s ezzel kapcsolatban a munkások szervezkedésének kézzelfogható eredményei bebizonyítják, hogy van mód bérpolitikára. Ennek mibenléte s a szociális bérpolitika definíciója. Ennek a bérpolitikának korlátai. A bérpolitika eszközeinek osztályozása: közvetett és közvetlen, illetve munkásszervezeti és közhatósági munkafeltétel befolyásolási módok.

A szakszervezetek bérpolitikája: a munkapiac befolyásolása; munkanélküliek segélyezése; tanonctenyésztés megakadályozása. A bérfizetési módszerre gyakorolt befolyás, (idő és darabbér, prémialis rendszerek, nyereségben részesítés, alkalmazkodó bérskála); a munkaküzdelmek (sztrájk, bojkott, ca'canny, sabotage, kizárás, fekete listák); a szakszervezetek; a munkaközvetítés; a műveltség terjesztése (önképzés útján); a szervezetek elismertetése munkaszabályszerződések kötése céljából s választott bíróságok békéltetés céljából.

A közhatóságok bérpolitikája: közszállítási feltételek; méltányos bérek kikötése (fair wages-clause); közüzemek példaadó munkafeltételei; a tanonctenyésztés törvényes megakadályozása; a munkaközvetítés közhatósági kézbe vétele; munkanélküliek közhatósági segélyezése; betegség-, baleset-, aggkor- és rokkantség esetére szóló munkásbiztosítás; a darabbérrendszer és az otthonmunka törvényes szabályozása; bérkönyvek; a munkaviszony jogi rendezése; a sztrájk s egyéb munkásküzdelmek törvényes szabályozása; a szakszervezetek s a munkaszabályszerződések törvényes szabályozása; döntő bírászkodás, munkabérminimumok törvényes megállapítása.

BIBLIOGRÁFIA

Az itt felsorolt anyagon kívül még v. ö. a Fővárosi könyvtár tárgyi katalógusában; VIII 65 Munkaviszonyok közmunkáknál; VIII 115 Munkabér általában (80 cím); VIII 116 Munkabérek története; VIII 117 Munkabérek egyes országokban (70 cím); VIII 120 Bérminimum (14 cím); VIII 125 Bérfizetési módok (idő-, darab-, természetbeni és egyezményes bér, alvállalkozás, levonások) (23 cím); VIII 130 Nyereségben részesedés (30 cím).

Bernhard, Ludw. Handbuch der Lohnungsmethoden. Eine Bearb. von David F. Schloss *Methods of industrial remuneration*. Leipzig: Duncker 1906. (XLIV, 234) **XVIII 578**

A legalaposabb munka e tárgyról; leginkább leíró jellegű.

Bernhard, Ludw. Die Akkordarbeit in Deutschland. Leipzig: Duncker 1903. (X, 237) **Nm 1453**

A szerző lelkes híve a darabmunkának, melyet azonban szabályozandónak tart. (V. ö. ugyane szerző cikkét; *Handtöwerbuch d. Staatswissenschaften* Bd. VI, 506–23, Lohn u. Lohnungsmethoden.)

Cornélissen, Christian. Théorie du salaire et du travail salarié. Paris: Giard 1908. (704) **XVII 1977**

Bár főképen a kérdés elméleti részét tárgyalja, a gyakorlatnak is juttat helyet. Nagyon jó tárgymutatója van.

Freese, Heinr. Die Gewinnbeteiligung der Angestellten. 2. Aufl. Gotha: Perthes 1905. (70) **XVII 696**

Freese, Heinr. Fabrikantenglück! Ein Weg der dazu führen kann. 2. Aufl. Leipzig: Himly 1910. (86) **XVII 2065**

A szerző (gyáros) mindkét füzetben kedvezően nyilatkozik a nyereségben való részesítésben szerzett tapasztalatairól. Utóbbi művének függelékéként közli az összes cégeket, ahol e rendszer érvényben van.

Gemähling, Paul. *Travailleurs an rabais. La lutte syndicale contre les sous-concurrences ouvrières.* Paris: Bloud 1910. (432) **XVII 1990**

A munkások egymás közti versenyt vizsgálja, mint a bérleszállítás legfontosabb tényezőjét. Ily szempontból szól a női-, a gyermek- és idegen munka versenyéről, mint bérmeghatározó tényezőkről. (Bibliográfia egyes országok szerint is.)

Klien, Ernst. *Minimallohn und Arbeiterbeamtentum.* Jena: Fischer 1902. (232) **XVII 279**

Bizonyos tekintetben kiegészíti Zwiedineck-Südenhorst munkáját l. alább), kül. figyelemben részesítve a községi munkás-alkalmazottakat.

Levasseur, É. *Salariat et salaires.* Paris: Doin 1909. (XVI, 484) **XVII 1651**

A munkabért meghatározó gazdasági tényezőket és a munkabér tényleges értékét kutatja, a bérfizetés módzatait figyelmen kívül hagyva. A kötet végén bibliográfia és tárgymutató van.

London county council. *Fair wages and hours of labour. Report of the proceedings of the Council on the question of the payment of fair wages and the observance of the hours and conditions of labour that are generally accepted by the trade unions.* London: King 1907. (26) 4° **IV q 45**

National anti-sweating league. *Report of conference on a minimum wage.* London: Co-operative pr. soc. 1907. (97) **Br 661**

Egy sweating-ellenes kiállítással kapcsolatos vita a munkabérminimumról, melyben egyebek közt Reeves (new-zealandi high commissioner), Sidney Webb, Mrs. Pankhurst, Keir Hardie vettek részt.

Somogyi Manó. *A munkásosztalék. Társadalomgazdasági tanulmány.* Bp.: Kilián 1894. (II, 151) **XVII 71**

Az egyetlen magyar munka e tárgyról, mely azonban meglehetősen elévült.

Szántó Béla. *A munkaviszony szabályozása a városi közmunkákban és közszállításoknál.* Bp.: Kilián 1911. (78) **XX 897**

Úgy a hazai, mint a külföldi törvényhozást és szokásokat röviden, áttekinthetően ismerteti.

Tixier, Georges. *L'idée de juste salaire en droit français contemporain.* Paris: Rousseau 1909. (330) **Fr 578**

A fair wages elvét vizsgálja 1. elméleti, 2. törvényhozási, 3. jogbölcséleti és 4. a magánkezdeményezés szempontjából.

Waxweiler, Émile. *L'évolution de l'idée d'association des salaires aux profits.* Bruxelles: Misch 1909. (32) **XVII 1759**

A nyereségben való részesedés kudarcáról számol be.

Zwiedineck-Südenhorst, Otto v. *Lohnpolitik und Lohntheorie mit bes. Berücks. des Minimallohnes.* Leipzig: Duncker 1900. (XIII, 410) **XVII 812**

Igen alapos tanulmány a munkabér-politika történetéről és annak mai állásáról munkásbarát szempontból.

Aktuális könyvjegyzékek

(A Fővárosi Könyvtár kiadványai)

Drágaság. 1910.

Földgáz. 1911.

Kétéves katonai szolgálat. 1911.

Közigazgatási tisztviselők képesítése. 1911.

Munkabér védelme. 1911.

Munkaviszony. 1912.

Szociálpolitika. 1912.

Szociális magánjog. 1912.

Választóreform. 1909.

Választási bíráskodás. 1911.